

Arbeids- og sosialdepartementet
Pensjonsavdelingen
Postboks 8019 Dep.
0030 Oslo

Oslo 14.08.2015

Høring

Forslag til krav om minste tilsetningstid (karensperiode) i stilling med lavere aldersgrense før pensjonsrett foreligger etter lov om Statens pensjonskasse.

Pensjonistforbundet og SAKO-organisasjonene (Fagforbundets sentrale Pensjonistutvalg, LO-Stats Pensjonistutvalg, Jernbanepensjonistenes Forbund, Politiets Pensjonistforbund, Postens Pensjonistforbund, Telepensjonistenes Landsforbund og Statens Vegvesens Pensjonistforbund) viser til høringsbrevet av 16.04.2015 og forslag til krav om minste tilsetningstid (karensperiode) i stilling med lavere aldersgrense før pensjonsrett foreligger etter lov om Statens pensjonskasse.

Innledning

Økning i forventet levealder og fleksibilitet i det nye pensjonssystemet i tillegg til et arbeidsliv som har endret seg siden særaldersgrensene ble innført, har medført diskusjon rundt særaldersgrenser. Før særaldersgrenser eventuelt fjernes, er det viktig både å se på grunnene til at de i sin tid ble innført og hvem de først og fremst har en verdi for - den enkelte eller samfunnet.

God seniorpolitikk med vilje til å utnytte ressursene er viktig. Det innebærer blant annet en rettmulighet over til annen type stilling for de som ønsker å være i arbeidslivet utover særaldersgrensen for sin opprinnelige stilling. Den samme gode seniorpolitikken bør også omfatte for eksempel ledere - med 70 års aldersgrense - som ønsker seg over i en annen type stilling i slutten av sin yrkeskarriere.

Diskusjonen og arbeidet med særaldersgrenser generelt er ikke en del av dette høringssvaret.

Her tar vi stilling til departementets forslag om å tette igjen et hull i pensjonssystemet - unngå uønskede tilpasninger til reglene om lavere aldersgrenser og rett til pensjonering. Med andre ord hindre en utilsiktet mulighet til ekstra tidlig å gå ut av yrkeslivet med pensjon etter en særaldersgrense på eksempelvis 60 år etter relativt kort tid i stillingen - fremfor å få pensjon etter en tidligere aldersgrense på 70 år.

Våre kommentarer

Særaldersgrenser ble innført på grunn av stillingens eller tjenestens spesielle forhold. Det betyr

- 1) store fysiske og/eller psykiske belastninger på tjenestemennene
- 2) fysiske og/eller psykiske ferdigheter, som vanligvis blir dårligere med alderen

Vi stiller oss derfor litt spørrende til utsagnene om at «stillingene er relativt like, men aldersgrensene ulike», og at det er vanskelig å gå utenom søkere som nærmer seg (sær)aldersgrensen for stillingen på grunn av «kvalifikasjonsprinsippet i staten».

Pensjonistforbundet og SAKO-organisasjonene er enig i at pensjonsreglene ikke skal være den motiverende faktoren for stillingsskifte i karrierens slutfase. Med andre ord; hensikten med å skifte stilling bør ikke være at du ønsker deg ut av arbeidslivet snarest mulig og derfor søker deg over til en stilling med lavere aldersgrense (særaldersgrense). Overgangen må være av reell karakter.

Karensperiode

Siden det ikke eksisterer et regelverk per i dag som hindrer muligheten til gå fra en ledende til en annen stilling med den hensikt å oppnå lavere aldersgrense, er vi enig i at det kan være fornuftig å innføre regulering i lovs- og forskrifts form for når pensjonsretten skal inntre i disse tilfellene. Uheldige tilpasninger til pensjonsreglene bør reduseres, og innføring av en karensperiode kan være fornuftig måte å oppnå dette på. Vi har noen synspunkter:

- Karensperioden kan fjerne usikkerheten som i dag er knyttet til regelverket.
- Karensperioden kan bidra til at påstander om at utnyttelse av systemet faller bort.
- Karensperiodens effekt må veies opp mot dagens utilsiktede effekter.
- Karensperioden kan gjøre regelverket ytterligere komplisert.

1, 3 eller 5 år og overføringsavtalen

Vår oppfatning er at 5 år er en unødvendig lang karensperiode, og vi ser ikke hvor forslaget kan ha sin opprinnelse. Vi finner noen flere «knagger» for en karensperiode på 3 år og mener dette alt i alt kan være en fornuftig lengde på karensperioden.

I og med at KS-sektoren og pensjonsordning for sykepleiere allerede har en karensperiode på 1 år, kunne dette vært et naturlig valg også for Statens pensjonskasse for å få et ensartet system som ville forenkle mer enn komplisere regelverket.

Fra kommunal stilling med høy aldersgrense til statlig stilling med lav aldersgrense, ønsker departement en karensperiode på 3 eller 5 år. Vi lurer på hvordan det motsatte tilfellet vil se ut - innenfor overføringsavtalen?

Omfang og kostnad

Problemstillingen er mest aktuell for arbeidsgivere som ikke betaler pensjonspremie, men hvor kostnadene dekkes over statsbudsjettet. I perioden 2009-2014 benyttet 169 personer seg av muligheten til å tilpasse seg dagens regler. Kostnaden har vært ca. 70 mill. per år. I gjennomsnitt har dermed ca. 30 personer benyttet seg av muligheten per år. Vi er enig i departementets antagelse om at antallet tilfeller av overgang til stilling med lavere aldersgrense i karrierens slutfase blir redusert ved innføring av en karenperiode.

Lovendring og forskrift

I og med at forslaget umiddelbart trer i kraft, regner vi med at dette gjelder nye tilfeller av overgang fra stilling med høyere til stilling med lavere aldersgrense. Med det mener vi at de som allerede har gått over i en stilling med lavere aldersgrense beholder denne slik de forventer.

Konklusjon

Pensjonistforbundet og SAKO-organisasjonene er enig med departementet i at pensjonsregelverket - nærmere bestemt særaldersgrensene - ikke kan være den motiverende faktoren for å skifte jobb i yrkeskarrierens slutfase.

Formålet med særaldersgrenser er at grupper med spesielt krevende stillinger - enten fysisk eller psykisk - og som derfor har behov for lavere aldersgrense, skal få en verdig avgang. Karenperioden må i praksis ikke ødelegge for grunnverdiene rundt særaldersgrensene. Vi foreslår en karenperiode på 3 år før den nye og lavere aldersgrensen gir pensjonsrett.

Karenperiode og beregning av oppsatt pensjon

Hvis retten - og plikten - til å fratruke stillingen ved den nye og lavere aldersgrensen inntreffer før karenperioden er oppnådd, er vi enig i at retten til oppsatt pensjon blir etter den gamle stillingen med høyere aldersgrense. Det samme er tilfelle hvis karenperioden ikke er oppfylt på grunn av for eksempel overgang til stilling i privat virksomhet.

Beregning av uførepensjon og pensjon til etterlatte

Vi er enig i at for å være konsekvent, må den nye stillingens lavere aldersgrense legges til grunn også for uføre- og etterlattepensjon.

Opphold mellom stillingsforhold

Hvis det har vært opphold mellom stillingene med høy og lav aldersgrense, er vi enig i at karenperioden må være oppfylt i siste stilling med lav aldersgrense for å få pensjonsrett.

Opphold i karenperioden

I tilfeller hvor karenperioden er avbrutt, er vi enig i at det er summen av tilsettingsforholdene etter stillingen med den høye aldersgrensen som må være oppfylt.

Forhold til permisjon/sykelønn

Vi er enig i at sykdom/sykelønn bør telle med i karenperioden i motsetning til permisjon. Vi har ingen innspill til områder med andre tilpasninger.

Stillingsforhold som omfattes av karensbestemmelsen

Vi er enig i at det er naturlig å knytte karensbestemmelsen til ulike statlige og kommunale stillingsforhold. Og at det dermed vil gjelde for overgang fra kommunal stilling med høy aldersgrense til statlig stilling med lav aldersgrense. Vi har ingen kommentarer til praktiske gjennomføring hos pensjonsleverandørene.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Vi er enig i departementets antagelse om at antallet tilfeller av overgang til stilling med lavere aldersgrense i karrierens slutfase reduseres ved innføring av en karensperiode. Og at dette blant annet medfører nedgang i kostnadene som dekkes over statsbudsjettet for de arbeidsgiverne som ikke betaler premie.

Utkast til lovendringer og forskrift

Vi har ingen ytterligere kommentarer til lovendring/tekst og forskrift når det gjelder å innføre en karensperiode ved overgang til en stilling med lavere aldersgrense - og dermed regulere når retten til pensjon etter den nye stillingens aldersgrense oppstår.

Med vennlig hilsen

Pensjonistforbundet og SAKO-organisasjonene

Jan Davidsen Raa
forbundsleder

Harald Olimb Norman
generalsekretær